

חוגינו

גיליון ט"ז

קרח

יו"ל ע"י צעירי חוג חתם סופר זכרון מאיר ב"ב אבות ה'

מתורת רבותינו

ויקח קרח. ואיתא במדרש: מה ראה קרח לחלוק על משה? פרה אדומה ראה. מסבירים רבינו המהר"ם שיק ורבינו הגאון ר' גבריאל גשטטנר בעל 'שפתי גבריאל' דהנה קרח חלק על נשיאותם של מישאל ואליצפן כי לפי דעתם של בני אדם היה צריך הוא להיות הנשיא כי הוא מבנו השני של קהת, וכן הוא טען שאם משה לקח המלוכה אהרן כבר לא יכול להיות כהן גדול כי לפי השכל כך צריך להיות, וזהו גם מה שטען שטלית שכולה תכלת פטורה מציצית, כי כך ההיגיון. אולם האמת היא שהתורה אינה הולכת עם דעת בני אדם, וראיה לכך פרה אדומה שאין שום טעם בדבר והוא היפוך הסברא שמטהר טמאים ומטמא טהורים. אבל קרח השיג הטעם של פרה אדומה, וראה הוא מלשון הבנה [עי' רש"י ר"פ וירא] ולכן חשב שהכל תלוי בסברא וחלק על משה.

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי. פירש"י: ולא הזכיר יעקב שביקש רחמים על עצמו שלא יוזכר שמו במחלוקתם. וצ"ב מה הרויח יעקב אבינו בזה הרי הכל יודעים כי לוי הוא בן יעקב. מתרץ רבינו הגר"נ גשטטנר בדרך צחות כי יש העושה מחלוקת בגלל שלא כיבדוהו כראוי ואומר על כבודי הייתי מוחל אבל על כבוד אבותיי שהיו גדולים אינני יכול וותר. נמצא שהוא משתמש בכבוד אבותיו לעשות מחלוקת, ועל זה ביקש יעקב רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על המחלוקת, וכוונתו שלא ישתמש אחד מנכדיו בשמו לעשות מחלוקת כאילו הוא רוצה לקנאות את כבוד ראש בית אביו, והיינו 'ובקהלם אל תחזד כבודי' שבשביל הכבוד שלי לא יקהילו מחלוקת. והיכן נזכר שמו בהתייחסם על הדוכן שכאשר רוצים להזכיר זכות אבות לצורך עבודת ביהמ"ק שם ראוי להזכיר שמו כדי שזכותו תעמוד להם לעשות העבודה בשלמות.

בוקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקרוב הקריב אליו.

איתא בגמ' בסנהדרין שחשדוהו למשה באשת איש. שואל רבינו מרן הגאון ר' יהודה אסאד היכן זה מרומז בפסוקים. ועוד מה תשובה ענה להם משה על כך. ותירץ דאיתא בגמ' ביומא שהמן עזר למשה כשבא בעל ואמר שאשתו סרחה מעליו היו בודקים זאת על פי המן שאם מנת אשתו היא אצלו סימן שלא סרחה מעליו, וזהו שאמר להם משה 'בוקר ויודע ה' את אשר לו' – דהיינו בבוקר בשעת ירידת המן נוכל לראות אם יש בסיס לחשד האשת איש.

זמני התפילות לשבת

שחרית.....8:00

שיעור או"ח ממורינו

הרב שליט"א 12:30

מנחה גדולה.....1:15

שיעור חו"מ ממורינו

הדיין שליט"א 5:53

מנחה קטנה.....7:13

מעריב מוצ"ש.....8:30

זמני התפילות לחול

שחרית.....6:45

מנחה א' [בית שני]...7:00

מנחה ב'.....7:38

שיעור משנה ברורה

ממורינו הרב שליט"א

מעריב.....8:18

ברכת מזל טוב שלוחה

בזאת למוה"ר שמואל

חיים בנדיקט הי"ו ולחנתו

ר' יעקב חנוך בונדי הי"ו

לרגל הולדת הנכדה \ הבת.

ניתן להשיג הגיליון ב:

בית מדרשנו רחוב

האדמו"ר מגור 27

ביהמ"ד פרשבורג

רחוב האר"י 3

ביהמ"ד חוג חתם סופר

רחוב מימון 18

ובמייל

CHOOGEINOO@GMAIL.COM

רבינו הגאון ר' יצחק שלמה אונגר זצ"ל אב"ד חוג חת"ס בני ברק מסביר את הפסוק הנ"ל כי הרי כל אחד קיבל המן לפי דרגתו של צדיקים זה היה מחוץ לבית ולרשעים זה היה רחוק, ולכך אמר משה לקרח אע"פ שאתה צדיק ותמיד היה המן שלך יורד מחוץ לביתך אבל עכשיו שנחלקת על הקב"ה זה יהיה רחוק, וזהו שאמר 'בוקר היינו בירידת המן ויודע ה' את אשר לו'.

השבוע

לפני 65 שנה

מתוך "ידיעות החוג" משנת תשי"ג

ידיעות החוג

בהוצאת: האחד הארצי של חוגי חתם סופר
תל-אביב, ת. ד. 570 פנימי — לחברי החוג

האיחוד הארצי של חוג חת"ס היה הגוף הראשון שפתח מרכז רשמי לבדיקת שעטנז:

מרכז לשעטנז ע"י האחד הארצי של חוגי החתם סופר

באחד הגליונות הקודמים התרענו על המכשלה הרבה בקשר לאסור שעטנז, המשרשת באי-הידיעה הנרחבת, השלטת, לצערנו, בשטח זה עד שבשאלות אסור והיתר אחרות בוכל לפנות בבטחה אל מורה ההוראה, למען פתור בעיתנו וגם במצב של תיקו עצה לנו, לרוב, להחביר על עצמנו ולהמנע מלהכנס לספיקות ומלעבור עבירה: פרוסה מצודת השעטנז לרוחב מתחת רגלינו, אסור בקשר לה גם מורה ההוראה מקשה לבוא לעזרתנו ואין גם בידינו לוותר על הלקי התלככת, שספק שעטנז הם, אשר השמוש בהם, אולי, צריכה אלמנטרית הוא. ומה מאד שמחים אנחנו, לאור המצב המתואר, לבשר לחברינו ולאוהדינו היקרים על פתיחת "מרכז לשעטנז" ע"י אהודנו. חבר מומחים יעמיד ידיעותיו לשרותם, ותקותנו, שבקרוב גם, לשרות הצבור החרדי הרחב, למען הביא בהירות וברורה, במדת האפשר, בספיקות המתעוררות בשאלת שעטנז. במסגרת צנועה עומד המרכז לשעטנז להתחיל בעבודתו. בהתאם למודעות,

אנו שמחים להודיע שפתחנו תחנה לבדיקת שעטנז. לע"ע פעם בשבוע ביום שלישי בשעות הערב בין 7-8. בבית המדרש של חוג חתם סופר תל-אביב רח' יודה הלוי 33, ימצאו מומחים שלנו, ויבדקו לסי בקשה, כל מיני מלבושים, חליפות וכו'. לקבוע אם הם בלי איסור שעטנז.

להקל על העבודה, הי' רצוי בעת הזמנות החליפות לבקש מהחייט שימסור את הלקי החליפה, או את החומרים לבדיקה, והחליפה או מלבוש שעבר על הבדיקה, ואין בו איסור שעטנז, יהי' מסומן עם סרט של איחודנו, שמעיד שאין בו חשש שעטנז.

עשינו צעדים להעמיד תחנות גם בערים אחרות, ואם נצליח בזה, נודיע עליהן. ההקשרנו גם עם המייצרים בסיסונות חליפות, מעילים וכו' והצענו את בדיקת תוצרתם. במקרה שיסכימו להצעתנו, נודיע ונסרסם בגליונו את הסירמות שעל תצרתן אין חשש שעטנז. מרכז לשעטנז ע"י איחוד ארצי של חוגי חת"ס.

הפורסמה בגדון זה, תיקבענה שעות מסוימות בשבוע לקבלת קהל. בשעות אלה יוכלו להביא לבדיקה בגדים מוכנים, אשר כאלת שעטנז עליהם, או דוגמאות מכל בדי הגספחים העומדים להתפר בבגדים שהזמנו לפי מדה ולקבל הוראות על דרכי הזהירות ואפני הבדיקה הדרושים בתהליך תפירתם והכנתם. תוצאות הבדיקה תינתנה כעבור ימים מספר.

בדעתנו בע"ה, להרחיב את פעולות מרכז שעטנז זה ולדאוג בעזרתו לשיווק בגדים מוכנים, בדוקים כראש, נקיים מכל חשש שעטנז. ייעשו אי"ה צעדים, כדי להתקשר עם פירמות קונפקציא לבגדים, שההיינה מוכנות לשתף פעולה אתנו וליצר בגדים מעין הנ"ל, תחת פקוח המרכז לשעטנז. כתיעצים גם על נקיטת אמצעים להבטחת סימון הבגדים המוכנים הללו בצורה שתכנע כל אפשרות של זיוף.

מעטים עדיין הכחות המומחיים, שיכולים להעמיד עבודתם למטרה קדושה זו. מתכווננים אנו, בע"ה, להכשיר כחות חדשים במשך הזמן ולרכוש אמצעים חדשים, למען אפשר ברור גם במקרים מסובכים יותר.

מי יתן והי' נעם ה' אלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו. מי יתן ופעולתנו זאת תוכתר בהצלחה. ואם רק מעטים נסיב מעון, נמנע רק יחידים מלהכשל בעבירה המורה זו — והיה זה שכרנו!

לאפרושי איסורא

צמר־גפן הם. אלה שמבריקים: גם הם של צמר־גפן "מערצריזירט". גם החוטים הנזכרים בשם "משי לולאות", הם מצמר גפן כזה או ממשי טבעי או מלאכותי. אבל נמצאים בשוק (אמנם אולי רק במידה מצומצמת) אף חוטים של פשתן (חיטים) השתמשו באלה בעקר לתפירת הכפתורים) ואסור, כמובן, לתפור בהם בגד, עשוי צמר.

ועוד דבר חשוב. מנסיון נוכל להגיד, שרוב החיטים אינם יודעים להבחין בין "בד כשר" ו"שעטנו" ורק מעמידים פנים, כאלו מבינים. הרבה מהם אף אינם יודעים מה זה שעטנו?! ולאמיתו של דבר אף המבינים יודעים להבחין רק בין צמר או שערות או משי טבעי לבין פשתן. ברם בין חוטי פשתן, שזורים היטב ורק לבין חוטי צמר־גפן או חוטי יוטה, שזורים אף הם דק והיטב — אפשר להגיד — שפאילו מלומדים במקצועות הטקסטיל מצליחים אך בקושי להבחין וגם אז לא בטחה. אלא אם כן אולי ע"י בדיקה חימית או מיקרוסקופית.

אולם, למרות כל הנ"ל, אפשר לתפור בגד ללא כל ספק אסור שעטנו ח"ו, כי יש נספחים שאין בהם שום חשש. יש גם אריגי נספחים, אשר הרכב החוטים, מהם נארגים, רשומים על פתק התלוי עליהם. הוראת חכם תכריע, האם אפשר לסמוך על זה, אם לא?

לאור כל הנ"ל, צריך כל בגד המגיע מחו"ל לעבור בדיקה מדוקדקת ביותר, למען לא להכשל ח"ו באסור חמור זה. ובדבר הבגדים הנקנים בארץ: מי שאין ידו משגת להזמין לפי מדה, צריך להשיגה אף הוא בעינא פקיהא ובוהרות מיוחדת, כדי שלא לעבור את העברה החמורה של שעטנו. ואפילו אם יזמין לפי מדה יש ליעץ שיקנה בעצמו את כל הנספחים אצל סוחר נאמן ויזמין אצל חייט נאמן. וישיגה בעצמו בזמן המדידה ע"י השואת הדוגמאות שנחתכו מאריגי הנספחים לפני מסירתם לידי החייט: האם לא הוחלפו או אם לא הוסיף החייט עליהם — בלי רצון רע — חתיכה זרה. ובוה"י ינצל בעה"ש מכל חטא ועון בענין זה.

חובתנו לעורר עוד על צרה חדשה בשטח אסור שעטנו, אשר הזמן גרמה. הכתונה — זכובעים, ולא רק לכובעי ילדים, אלא גם למגבעות, כי בעקבות המחסור בלבד ("פילץ") ויוקרו, התחילו ליצור בארץ מגבעות מאריג, עשוי צמר, אהן מצופות בצדן הפנימי, בד קשה ("שטייפלינגען"), עשוי, לרוב, גם מפשתן, וליתר שאת: מתחברים שני האריגים, של הצמר ושל הפשתן, בתפירות מכונה סמיכות ומהודקות! מובן, שכובע או מגבעת, המיוצרים בדרך זאת, שעטנו גמור הם, ואסור ללבשם!

שמענו, שבארה"ב, ובאנגליה קיימים משרדים לבדיקת אריגים מבחינת שעטנו. משום זכוי רבים היו נוגעים בו, לו ייעשו צעדים ממשיים גם בארץ, למען אפשר בדיקה בת־סמכא בשטח זה. אולם עד אז, עלינו להזהר מאד במאד בכל האמור לעיל, כדי שיקוימו בנו דברי בעל "חכמת אדם": "וכל הנהיר, שלא ללבוש שעטנו, יזכה ללבש בגדי ישע ומעיל צדקה".

בצער יש לקבוע, כי חלק ניכר של החליפות הנזכרות בארץ, ועל אחת כמה וכמה אלה, המגיעות מחו"ל, — שעטנו גמור הן.

אף מי שנזהר באסור זה, רגיל להשיגה רק במעילים ובמעילי החליפות, ב"שטייפלינגען" אשר בין האריג ובין הבטנה (פוסטער), בצדו הקדמי של המעיל, האם אינו מכיל פשתן ואו, יחד עם האריג, שיש בו עפ"י רוב צמר רחלים: שעטנו הוא. ברם למעשה יש לשים לב גם על אריגים אחרים, שהם פשתן טהור או מפשתן וצמר־גפן במעורב, באפן, שבדרך כלל השתי הוא מצמר־גפן והערב מפשתן, והם נתפרים בצוארון, בין אריג החליפה ובין הצוארון התחתון; בשפתם העליונה של המכנסים סביב, הנקראת "בונד"; בחתך המכנסים שולפנים (שליץ), בעקר בצד, בו תפורים הכפתורים; לעתים קרובות גם בשפת "כיס הסיגרה" של המעיל; ובפנים המעיל: על הכתפיים, על החזה ומסביב לחתכי הכיסים. משתמשים, לעתים, גם בסרט של פשתן, הנתפר לארך שפתי המעיל, מבפנים (עקענבאנד).

בנוגע לכריות הנתפרות בכתפי המעילים יש להעיר, שהן עשויות הרבה פעמים מצמר־גפן כזה, הנוצר מקרעי בלואי סחבות, אשר מי יכול לדעת, האם גם פשתן אינו מעורב ביניהם?! אם בצמר־גפן של כריות הכתפיים האלה יש חוטים בלתי משוחקים — יש לעשות או שאלת חכם האם מותר להשאירם במעיל של צמר.

גם מחוץ למקומות שהזכרנו עד כה, יתכן שייבצא שעטנו, אשר אי אפשר לבררו, אלא אם מפרידים את כל החליפה, וגם אז אינו קל להוציא את התפור כבה, עד הגימה האחרונה. וידוע, כי לאסור שעטנו אין שער, ואפילו חוט אחד אסור את כל החליפה. אם בכל זאת רוצים להסיר את האסור, הכרח הוא, שהחייט המבצע את ההסרה, יהא עצמו ירא וחרד לצבר ה', למען לא יחוס על הטרחה לשרש אחריו ויעשה את עבודתו באמונה.

בכל האמור לעיל צריכים להזהר גם באדרות (מאנטל) של גברים ושל גברות — וב"קוסטומי" הנשים, ואשר לשמלות של הגברות: אם הן עשויות משי טבעי או מלאכותי או הן של צמר־גפן — כמעט ואין חששות. אולם אם הנדון על שמלות מאריגי צמר, צריכים להזהר ביחוד בכריות הכתפיים הדקות והקשות, שהרבה מהן מכוסות בד, המכיל פשתן.

בבגדי קיץ, עשויים אריג של פשתן, הן של גברים והן של גברות, דרושה השגחה הפוכה. כלומר: יש להזהר, שלא יחברו להם בעת תפירתם כל בד, המכיל צמר. במעילי־פשתן של צבעים בהירים רגילים לשים בין האריג ובין הבטנה בתור "שטייפלינגען" בד לבן, שהוא לפעמים מצמר טהור! למטרה זאת משתמשים גם ב"קאמעלהאר", עשוי לעתים קרובות (ודוקא המין המשובח שבו!) מצמר וכשער־גמלים (או סוסים) ויש להשיגה, שלא לשים כמנו במעילי פשתן.

אשר לשאלת חוטי התפירה: החוטים המיוצרים בארץ עבור חיטים ותופרות, רובם ככולם, של

נלב"ע א' תמוז תרנ"א

מהמפורסמים בתלמידי מרנא החת"ס היה רבינו הגה"צ ר' זעקל פולק בעל הברכת יצחק על הש"ס. רבינו נולד בעיר באניהאד בתקופה שרב העיר היה הגאון ר' צבי הירש חריף בעל הטיב גיטין. רבינו התייתם בקטנותו בהיותו בן י"א שנים מאביו שהשאיר אחריו את אלמנתו עם שמונה יתומים קטנים. העניות בביתם היתה רבה וכשהיה חוזר רבינו מהת"ת וראה מעט לחם על השולחן היה אוכל, ואם לא היה אוכל היה חוזר לבית המדרש ועוסק בתורה להחיות נפשו. רב העיר שראה את דחקותו הרבה וצמאו הגדול לתורה דאג לו לאכילת 'טעג' [-ימים] אצל בעלי בתים בכדי שיוכל לעמוד בתורה. בבחרותו החליט רבינו לנסוע ללמוד בישיבתו הרמה של החתם סופר, אך לא היה לו כסף למחיה ולדרך. עקב כך הוא נעצר בכפר בדרך לפרשבורג ולימד תינוקות במשך חצי שנה עד שקיבל סכום כסף שהספיק לו לדרך ולמחיה בפרשבורג. רבו החת"ס חיבבו מאד והיה לומד עמו בחברותא מדי לילה כמה שעות. החת"ס מזכירו בחידושו עמ"ס גיטין בדף כח. [יצוין כי רבינו כשהעתיק חידושי רבו השמיט ברוב ענוונותו המקום בו הוא מוזכר.] בהגיעו לפרקו השתדך עם בתו של גביר גדול מסערדעהל שהבטיח לפרנסו אך לאחר אירוסיו איבד חותנו את כל ממונו. החת"ס הורה לו כי מן הדין יכול הוא לעזוב את השידוך אך רבינו ברוב צדקותו לא רצה. בנישואיו נתן לו רבו תואר 'מורינא' אשר הרמ"א [יו"ד סי' רמ"ב סי"ד] כותב שרק מי שקיבל תואר מורנו יכול לסדר גיטין וקידושין. לאחר נישואיו התגורר רבינו בסערדעהל שם עקב עניותו דר בדירה שגובהה היה כמטר וחצי ובכל פעם שהתרומם היה צריך לכופף ראשו. בחורף לא היה לו כסף להסיק הבית בעצים ונאלץ להגיף החלונות בעצים גדולים שמצא ברחוב. רבינו הרביץ בתורה בישיבה שהיתה שם בעיר, והיה מעיר כל בוקר הבחורים באשמורת לעבודת הבורא. בתקופה מאוחרת יותר הוא עבר לגור בפאקש עם בנו, וכשהוכתר בנו לאב"ד באניהאד עבר רבינו לגור שם וכיהן שם כראש הישיבה. נלב"ע א' תמוז תרנ"א ומנוחתו כבוד בבאניהאד.

זכור לטובה הכהן הגדול מאחיו, מחשובי קהילתנו, מגיד שיעור בבית מדרשנו במשך עשרות שנים, ת"ח למדן ובקי עצום בכל מכמני התורה, מוה"ר יעקב יהודה שטרסר זצ"ל. אביו ר' יצחק היה בעל ייחוס מפואר בהיותו בנו של הגאון ר' עקיבא שטרסר אב"ד טאקאי, בנו של הגאון ר' יעקב יהודה שטרסר חתנו הגדול של מרנא הכתם סופר, בן בתו של המהר"ם ברודא. בבחרותו למד ר' יעקב יהודה ב'חברת בחורים' בבודפשט וכשעלה הצורך ימ"ש על אירופה נלקח למחנה עבודה ולאחר השואה עלה לארה"ק. כבר אז בצעירותו ניכרה גדולתו, כשהוא עוד בבחרותו היה ת"ח מופלג. בתחילה לא היה גר בבני ברק ורק לחגים וכדו' היה מגיע לבית מדרשינו יחד עם גיסו ר' מרדכי שטראוס זצ"ל. בתקופה מאוחרת יותר הוא עבר להתגורר בעירנו ומני אז קבע מקומו לתורה ותפילה בבית מדרשינו. הוא החל למסור שיעור מדי בוקר בסביבות השעה חמש לפני המנין הראשון של שחרית. לאחמ"כ כשנפתח הכולל בעלי בתים היה הוא המגיד שיעור כשהוא פותח את היום בלימוד חק לישראל וממשיך בלימוד גפ"ת. בשיעוריו חשו המשתתפים עונג רוחני בזכות הסברתו הנפלאה, כאשר על אף למדנותו היה מתייחס לכל שאלה ושואל במאור פנים מיוחד ובכבוד רב. היה ת"ח עצום ששואלים אותו בכל מקום ומשיב, ובקי גדול במדרשים כאשר על כל נושא הוא שולף מיידית את המדרש על הנושא. תמיד היתה שמחה על פניו למרות זאת שנישא פעמיים ולא זכה לזש"ק. יראתו קדמה לחכמתו וכל חייו הקפיד לא לדבר דבורי חולין כשהוא מעוטר בתפילין. היה מדקדק מאד בהלכה. כל מי שרק היה בקרבתו חש בענוונותו המופלאה כאשר לכל אחד היה מתייחס כגדול ממנו. אף כשהגיע לגבורות וכבר קשתה עליו ההליכה לא ויתר על תפילה או שיעור אחד בבית מדרשינו. גם בשנותיו האחרונות כשכבר הגיע לבית המדרש בכסא גלגלים לא ויתר על ברכת כהנים אחת. נלב"ע בשיבה טובה ובשם טוב ביום כ"ה כסליו תשע"ה בלא להשאיר אחריו זש"ק. ת.נ.צ.ב.ה.

במסירת שיעור בכולל בעלי בתים [בבית שני].

